

Діаграма 1.3.1.4. Структура обсягів виконаних договорів торговцями цінних паперів з резидентами та нерезидентами в 2009 – 2010 роках (%)

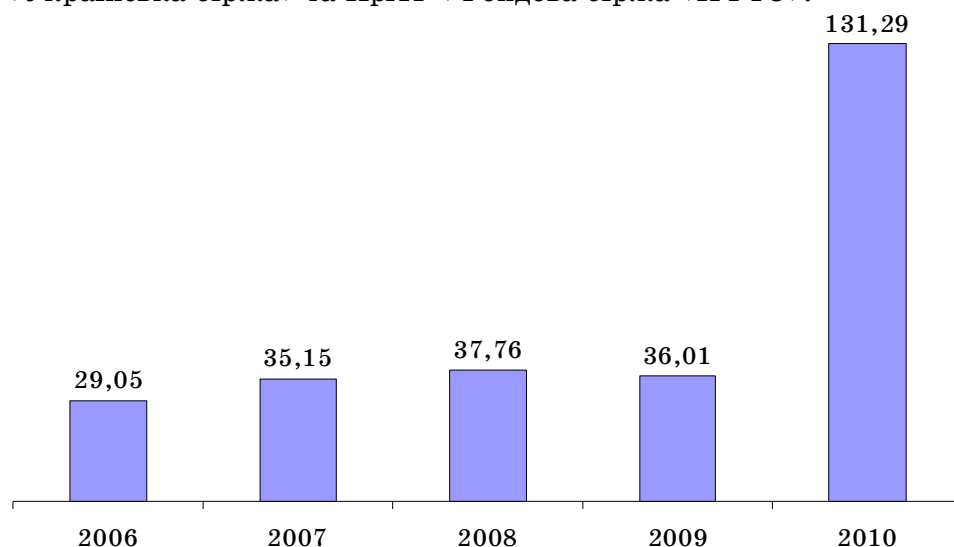
1.3.2. Основні показники діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку

Діяльність з організації торгівлі на ринку цінних паперів України здійснюють фондові біржі. Так, станом на 31.12.2010 загальна кількість організаторів торгівлі, яким видано ліцензію на здійснення діяльності з організації торгівлі на ринку цінних паперів, становила 10 (ВАТ «Київська міжнародна фондова біржа», ПрАТ «Придніпровська фондова біржа», ПрАТ «Українська міжбанківська валютна біржа», ЗАТ «Українська міжнародна фондова біржа», ЗАТ «Українська фондова біржа», ВАТ «Східно-Європейська фондова біржа», ПАТ «Українська біржа», ПрАТ «Фондова біржа «ІННЕКС», ПрАТ «Фондова біржа «ПФТС», ПАТ «Фондова біржа «Перспектива»).

За результатами торгів на організаторах торгівлі обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами протягом 2010 року становив 131,29 млрд грн (діаграма 1.3.2.1).

Одним із напрямів розвитку біржового ринку цінних паперів стало запровадження Інтернет-трейдингу, що дозволило значно розширити коло фізичних осіб для участі у торгах на ринку цінних паперів. Для інвесторів інвестування на ринку цінних паперів стало простішим і доступнішим.

У 2010 році послуги з Інтернет-трейдингу надавали дві фондові біржі – ПАТ «Українська біржа» та ПрАТ «Фондова біржа «ПФТС».

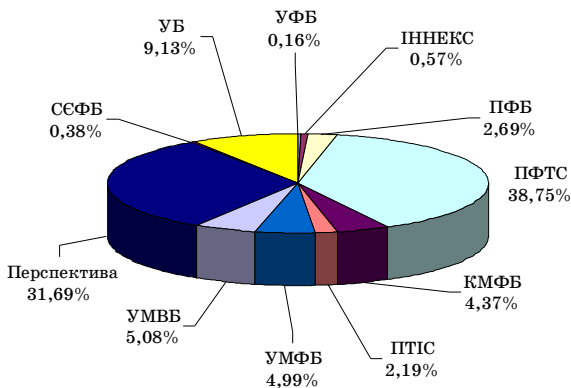

Діаграма 1.3.2.1. Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі за період з 2006 по 2010 рік, млрд грн

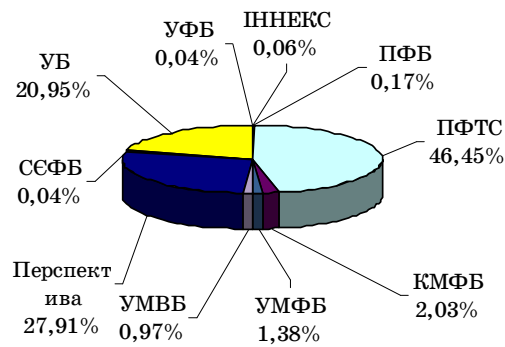
У 2010 році відбулося значне збільшення обсягів торгів цінними паперами на організаторах торгівлі (у 3,64 раза) порівняно з обсягом торгів у 2009 році, тоді як у 2009 році порівняно з 2008 роком обсяги торгів скоротилися на 4,62% (з 37,76 млрд грн до 36,01 млрд грн).

Зростання обсягів торгів на фондовому ринку пояснюється збільшенням обсягів фінансових ресурсів, що інвестуються в цінні папери українських емітентів як вітчизняними, так і іноземними інвесторами, а також – зростанням вартості цінних паперів емітентів, з якими укладались угоди.

Провідну позицію серед організаторів торгівлі цінними паперами залишає за собою ПрАТ «Фондова біржа «ПФТС», що збільшила свою частку в загальному обсязі торгів на біржовому фондовому ринку з 38,75% у 2009 році до 46,45% у 2010 році. Збільшила свою частку в загальному обсязі торгів на біржовому фондовому ринку ПАТ «Українська біржа» — з 9,13% у 2009 році до 20,95% у 2010 році, частка ПАТ «Фондова біржа «Перспектива» скоротилася з 31,69% у 2009 році до 27,91% у 2010 році. При цьому частка обсягів торгів на ВАТ «КМФБ», ЗАТ «УМФБ» та ПрАТ «УМВБ» у 2010 році зменшилася до 2,03%, 1,38%, 0,97% відповідно (діаграми 1.3.2.2 та 1.3.2.3).

Діаграма 1.3.2.2. Розподіл обсягів біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2009 році

Діаграма 1.3.2.3. Розподіл обсягів біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2010 році

На організаційно оформленому ринку у 2010 році спостерігалася консолідація торгівлі цінними паперами, оскільки близько 95% біржових контрактів (договорів) зосереджено на 3 фондових біржах: ПрАТ ФБ «ПФТС», ПАТ ФБ «Перспектива» та ПАТ «Українська біржа».

Найбільші обсяги біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі спостерігалися протягом вересня-грудня 2010 року (50,82% від загального обсягу біржових контрактів (договорів) на організаторах торгівлі у 2010 році) (таблиця 1.3.2.1).

Таблиця 1.3.2.1

Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за місяцями) у 2010 році, млн грн

Період	Організатор торгівлі										Усього
	УФБ	КМФБ	ПФТС	УМВБ	ІННЕКС	ПФБ	УМФБ	ПЕРСПЕКТИВА	СФБ	УБ	
Січень	0,04	14,06	1 764,71	0,25	0,19	61,75	20,79	400,99	4,38	581,37	2 848,53
Лютий	0,07	195,75	3 048,42	0,28	17,42	1,61	313,39	995,53	6,23	730,84	5 309,56
Березень	0,12	276,16	5 665,33	17,50	0,01	5,08	298,46	2 090,62	5,15	1 732,77	10 091,21
Квітень	1,76	167,62	7 469,22	79,15	0,29	2,93	279,14	1 916,10	6,37	1 572,32	11 494,90
Травень	0,43	282,93	6 149,81	120,88	0,01	6,18	16,68	1 772,42	3,09	1 587,12	9 939,54
Червень	3,30	19,18	3 074,54	0,26	0,01	8,02	110,80	2 098,00	2,39	2 024,24	7 340,74
Липень	1,45	116,65	3 685,00	164,88	0,004	3,55	103,50	1 523,84	2,28	2 151,25	7 752,42
Серпень	0,29	119,31	3 468,73	883,22	0,01	7,81	35,84	2 963,36	1,93	2 305,55	9 786,04
Вересень	1,12	130,04	8 872,44	0,44	0,24	76,97	388,81	2 952,91	3,11	1 912,84	14 338,92
Жовтень	0,59	98,67	5 376,05	0,23	0,002	22,70	27,45	3 522,23	3,87	3 077,41	12 129,21
Листопад	1,06	69,35	4 129,05	0,19	54,751	7,04	16,95	4 377,60	8,43	4 650,63	13 315,06
Грудень	44,16	1173,91	8 287,95	0,32	0,005	16,51	197,16	12 035,98	3,36	5 184,08	26 943,43
Усього	54,39	2 663,64	60 991,25	1 267,6	72,94	220,16	1 808,97	36 649,58	50,61	27 510,42	131 289,56

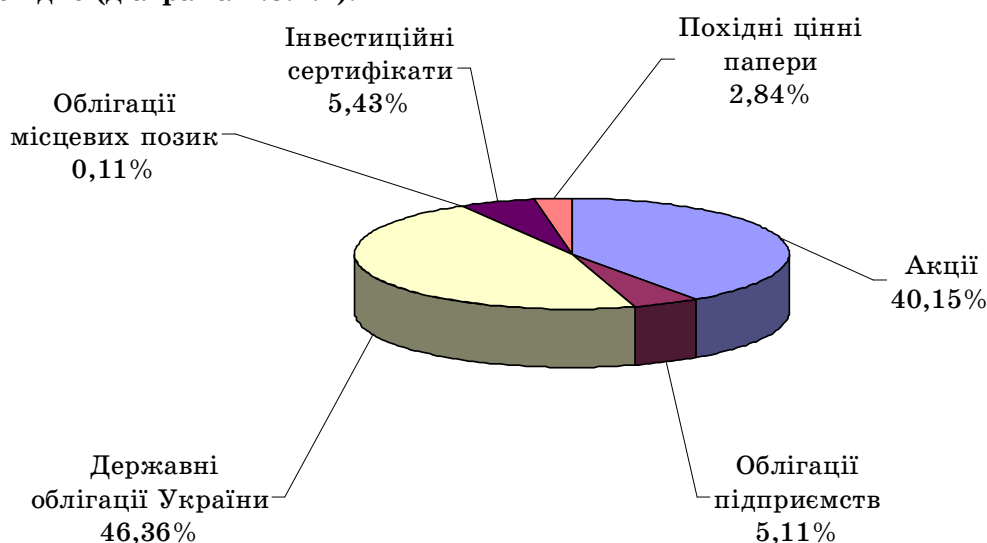
Збільшення обсягів торгів на фондових біржах у 2010 році певною мірою спричинено підвищеною активністю вторинного ринку акцій та державних облігацій України (таблиця 1.3.2.2).

Таблиця 1.3.2.2

Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2006 - 2010 роках (за видами цінних паперів), млрд грн

Вид цінного папера	Роки				
	2006	2007	2008	2009	2010
Акції	6,95	13,61	11,82	13,54	52,71
Державні облігації України	8,51	2,77	8,55	8,18	60,86
Облігації підприємств	12,13	17,36	16,61	7,07	6,71
Облігації місцевих позик	0,99	0,79	0,46	0,03	0,14
Інвестиційні сертифікати	0,33	0,43	0,20	7,14	7,14
Похідні цінні папери	0,09	0,05	0,12	0,05	3,73
Інші	0,05	0,13	-	-	-
Усього	29,05	35,15	37,76	36,01	131,29

Змінилася структура біржових торгів. Якщо у 2009 році частка акцій у загальній структурі біржових торгів становила 37,60%, а державних облігацій України – 22,72%, то у 2010 році ці показники становили 40,17% та 46,39% відповідно (діаграма 1.3.2.4).

Діаграма 1.3.2.4. Розподіл обсягів біржових контрактів (договорів) з цінними паперами за видами цінних паперів у 2010 році

Обсяг торгів облігаціями місцевих позик на організаторах торгівлі протягом 2010 року є незначним (0,11% від загального обсягу торгів на біржовому фондовому ринку). Обсяги операцій з інвестиційними сертифікатами та облігаціями підприємств у 2010 році становили 5,43% та 5,11% відповідно (у 2009 році – 19,83% та 19,64%). В абсолютних значеннях обсяги торгів з інвестиційними сертифікатами та облігаціями підприємств істотно не змінилися, але їх питома вага в загальному обсязі торгів на фондовому ринку скоротилася за рахунок зростання обсягу торгів облігаціями внутрішньої державної позики (ОВДП) і акціями.

Збільшення обсягів торгів державними облігаціями України пов'язано зі зростанням зацікавленості банків до цього виду цінних паперів, а також підвищеною увагою до них інвесторів-нерезидентів.

Більшість біржових операцій з державними облігаціями України зафіксовано на ПрАТ ФБ «ПФТС» (89,27% від загального обсягу торгів державними облігаціями України), та на ПАТ ФБ «Перспектива» (10,33%)

Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на вторинному біржовому ринку протягом 2010 року значно зріс та становив 116,60 млрд грн (88,87% від загального обсягу біржових контрактів (договорів) протягом зазначеного періоду), тоді як у 2009 році – 30,79 млрд грн.

На вторинному організованому ринку цінних паперів обсяг торгів з акціями становив 46,73 млрд грн (див. таблицю 1.3.2.3).

**Розподіл виконаних біржових контрактів(договорів) з цінними паперами
на організаторах торгівлі протягом 2010 року (за видами цінних паперів та видами ринків), млн грн**

Організатор торгівлі	Первинний ринок			Вторинний ринок							Обсяг торгів на вторинному ринку		Ринок при-ваги-заці	Стро-ковий ринок	Ринок репо (відповідно до правил фондових бірж)		Обсяг торгів на ринку репо	Загальний обсяг торгів на організаторах торгівлі	
	Акції	Облігатції підпри-ємств	Похідні цінні па-пери (деривативи)	Акції	Облігатції підпри-ємств	Державні облігатції України	Облігатції місцевих позик	Інвестиційні сер-тифікати	Похідні цінні па-пери (деривативи)	Обсяг торгів на вторинному ринку		Акції			Похідні цінні па-пери (деривативи)	Акції			Облігатції підпри-ємств
										Обсяг торгів на первин-ному ринку	Обсяг торгів на вторин-ному ринку								
УФБ	2,41	-	1,60	4,01	2,97	0,46	-	46,77	0,11	50,31	0,07	-	-	-	-	-	54,39		
КМФБ	0,05	220,64	-	220,69	1324,27	502,97	-	614,92	0,12	2442,28	0,67	-	-	-	-	-	2663,64		
Індекси	-	-	-	0,00	17,68	0,29	-	-	-	17,97	54,98	-	-	-	-	-	72,94		
ПФБ	-	0,07	-	0,07	217,59	-	-	2,50	-	220,09	-	-	-	-	-	-	220,16		
УМВБ	89,28	1175,50	2,82	1267,60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1267,60		
УМФБ	0,07	833,21	-	833,28	882,36	57,16	-	34,67	-	974,19	1,49	-	-	-	-	-	1808,97		
СЕФБ	1,28	-	-	1,28	23,68	6,69	-	12,90	-	43,27	6,04	-	-	-	-	-	50,61		
ПФТС	111,38	1335,14	-	1446,52	4040,43	838,15	54331,73	140,39	133,59	59484,29	58,62	-	1,62	0,20	1,82	60991,25			
Перспектива	-	565,41	19,06	584,47	23191,02	191,61	6287,81	6331,46	63,22	36065,12	-	-	-	-	-	-	36649,58		
УБ	-	948,25	-	948,25	17028,59	25,63	243,31	1,84	6,05	17305,42	86,36	3594,23	5564,33	11,83	5576,16	27510,42			
Усього	204,46	5078,22	23,48	5306,16	46728,59	1622,96	60862,85	142,23	7136,20	116602,94	208,24	3594,23	5565,95	12,03	5577,98	131289,56			

Строковий ринок

Свідченням динамічного розвитку біржового фондового ринку є поява нових фінансових інструментів торгівлі. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку зареєструвала правила торгівлі на строкового ринку ПАТ «Українська біржа» та зразок ф'ючерсного контракту на індекс УБ, розпочавши нову сторінку в історії українського фондового ринку. Поява в Україні строкового ринку свідчить про те, що ринок базового активу є ліквідним та достатньо розвинутим.

28 квітня 2010 розпочалася торгівля ф'ючерсними контрактами на індекс українських акцій ПАТ «Українська біржа».

У 2010 році на строковому ринку було укладено 153 669 контрактів загальною вартістю 3 594,23 млн грн.

Інформація щодо угод репо з цінними паперами

У 2010 році спостерігається активізація на фондовому ринку операцій репо.

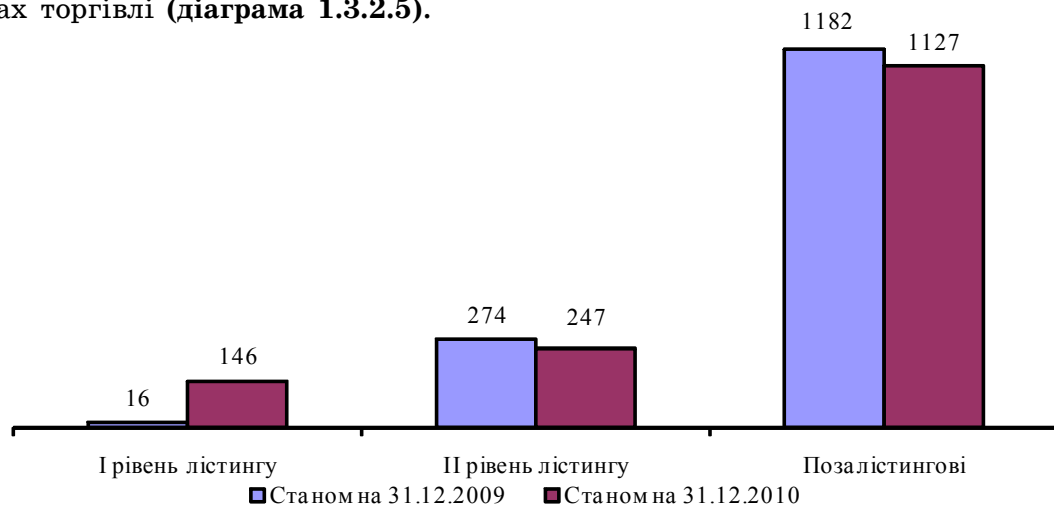
Протягом 2010 року обсяг угод репо на організаторах торгівлі становив 5,58 млрд грн (4,24% від загального обсягу торгів на організованому ринку). Операції репо здійснювались на двох фондових майданчиках — ПАТ «Українська біржа» та ПрАТ ФБ «ПФТС».

На ПАТ «Українська біржа» укладено найбільший обсяг угод репо, з них 99,00% угод репо — з акціями.

Цінні папери, які включено до біржових списків організаторів торгівлі

Відповідно до вимог Положення про функціонування фондових бірж, затверджених рішенням Комісії від 19.12.2006 № 1542 із змінами та доповненнями, станом на 31.12.2010 до біржових списків організаторів торгівлі було включено 1 520 цінних паперів, з них: акцій — 766, облігацій підприємств — 369, цінних паперів ІСІ — 159, державних облігацій України — 174, облігацій місцевих позик — 19, деривативів — 19, іпотечних облігацій — 2, опціонних сертифікатів — 12.

Кількість цінних паперів, які внесено до біржових реєстрів організаторів торгівлі, становила 328. У біржовому реєстрі за I рівнем лістингу знаходилися 102 цінні папери (з урахуванням перебування у біржовому реєстрі кількох організаторів торгівлі — 146 цінних паперів), за II рівнем лістингу — 226 цінних паперів (з урахуванням перебування у біржовому реєстрі кількох організаторів торгівлі — 247 цінних паперів). Цінні папери емітентів, що не відповідають вимогам лістингу, заносяться до біржових списків як позалістингові цінні папери та на кінець 2010 року становлять найбільшу кількість цінних паперів емітентів, які допущено до обігу на організаторах торгівлі (діаграма 1.3.2.5).

Діаграма 1.3.2.5. Кількість цінних паперів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі, шт.

У біржовому реєстрі за I рівнем лістингу знаходилося 146 цінних паперів 15 емітентів (таблиця 1.3.2.4).

Таблиця 1.3.2.4

Розподіл цінних паперів, які знаходились у біржовому реєстрі за I рівнем лістингу на організаторах торгівлі (станом на 31.12.2010)

Організатор торгівлі	Акції	Облігації внутрішніх державних позик України	Усього
ПФТС	11	88	99
УБ	9	38	47
Усього	20	126	146

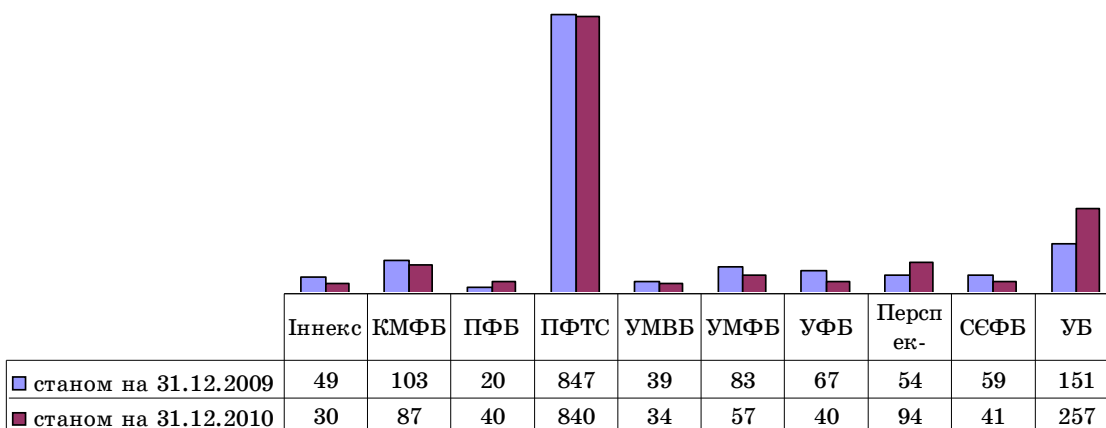
У біржовому реєстрі за II рівнем лістингу знаходились 247 цінних паперів 168 емітентів (таблиця 1.3.2.5).

Таблиця 1.3.2.5

Розподіл цінних паперів, які знаходились у біржовому реєстрі за II рівнем лістингу (станом на 31.12.2010), шт.

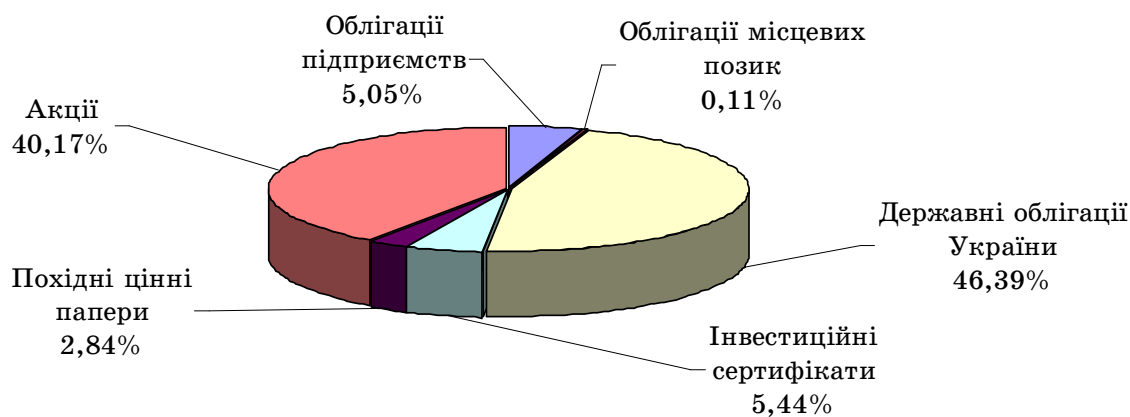
Організатор торгівлі	Акції	Облігації підприємств	Облігації місцевих позик	Інвестиційні сертифікати	Іпотечні облігації	Усього
УФБ	1	-	-	-	-	1
КМФБ	13	13	-	3	-	29
УМФБ	4	3	-	3	-	10
ПФБ	7	-	-	-	-	7
ПФТС	53	68	11	15	2	149
Перспектива	11	3	-	13	-	27
СФФБ	5	1	-	9	-	15
УБ	1	5	-	3	-	9
Усього	95	93	11	46	2	247

У 2010 році спостерігається збільшення кількості цінних паперів у біржових списках організатора торгівлі ПАТ «Українська біржа» (на 70,20%) та зменшення кількості цінних паперів у біржових списках організаторів торгівлі ЗАТ «УФБ», ЗАТ «УМФБ», ВАТ «КМФБ» (на 40,30%, 31,32%, 15,53% відповідно) (діаграма 1.3.2.6).

Діаграма 1.3.2.6. Розподіл кількості цінних паперів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі

Найбільшу кількість цінних паперів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі, становили державні облігації України (46,39% від загальної кількості цінних паперів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі на кінець 2010 року) та акції (40,17%). Протягом 2010 року спостерігається незначне збільшення похідних цінних паперів (з 2,04% у 2009 році до 2,84% у 2010 році) (діаграма 1.3.2.7).

Діаграма 1.3.2.7. Кількість цінних паперів емітентів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі (станом на 31.12.2010)

1.3.3. Основні показники депозитарної діяльності

Депозитарна діяльність депозитаріїв цінних паперів

Станом на 31.12.2010 Комісією видано 2 ліцензії на здійснення депозитарної діяльності депозитарію цінних паперів, а саме: ВАТ «Національний депозитарій України» (ВАТ «НДУ») та ПрАТ «Всеукраїнський депозитарій цінних паперів» (ПрАТ «ВДЦП»).

Показники депозитарної діяльності наведено у таблиці 1.3.3.1.

Таблиця 1.3.3.1

Адміністративні операції, які здійснені депозитаріями цінних паперів станом на 31.12.2010, шт.

Вид адміністративної операції	ПрАТ «ВДЦП	ВАТ «НДУ»
Відкрито рахунків: зберігачів цінних паперів:	379	259
Кількість внесених змін до анкети рахунку: зберігачів цінних паперів:	153	107
Відкрито рахунків: емітентів цінних паперів	4910	2217

Станом на 31.12.2010 депозитарії цінних паперів обліковували цінні папери 2 862 емітентів, на рахунках у зберігачів цінних паперів знаходились 327,16 млрд шт. цінних паперів, які зареєстровані в документарній формі існування.

Кількість цінних паперів, які обліковувались у документарній формі існування на рахунках у зберігачів цінних паперів депозитаріями цінних паперів станом на 31.12.2010, становила 291,99 млрд шт.

Станом на 31.12.2010 депозитарії цінних паперів обліковували цінні папери 6 091 емітентів, на рахунках у зберігачів цінних паперів знаходилося 1 857,79 млрд шт. цінних паперів, які зареєстровані в бездокументарній формі існування.

Кількість цінних паперів, які обліковувались у бездокументарній формі існування на рахунках у зберігачів цінних паперів депозитаріями цінних паперів станом на 31.12.2010, становила 209,53 млрд шт.